НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції

19 грудня 2024 року

Конференцію присвячено пам'яті Леоніда Яковича Новаковського, академіка НААН України, доктора економічних наук, професора, Почесного землевпорядника України, Заслуженого діяча науки і техніки України

Київ 2025

УДК 332.36

Формування сталого землекористування: проблеми та перспективи : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 19 грудня 2024 р.). Київ : Редакційно-видавничий відділ НУБіП України, 2025. 103 с.

Видання містить матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Формування сталого землекористування: проблеми та перспективи». Тематика конференції відображає комплексність, міждисциплінарність і багатовекторність проблем формування сталого землекористування та інноваційних підходів до їх вирішення. У тезах доповідей учасників представлено технічні, організаційні, економічні, екологічні та соціальні засади забезпечення формування сталого землекористування.

Матеріали збірника будуть корисними для фахівців у сфері землеустрою, геодезії, картографії, містобудування, геоінформаційних технологій та ін.

The publication contains materials of the V International scientific-practical conference "Formation of sustainable land use: problems and prospects". The theme of the conference reflects the complexity, interdisciplinarity and multi-vector nature of the problems of sustainable land use formation and innovative approaches to their solution. The participants' reports present the technical, organizational, economic, environmental and social principles of ensuring the formation of sustainable land use.

The materials of the collection will be useful for specialists in the field of land management, geodesy, cartography, urban planning, geographic information technologies, etc.

Матеріали подано в авторській редакції

Materials are submitted in the author's edition

Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту землекористування Національної академії аграрних наук України
(протокол № 2-2 від 24 лютого 2025 р.)

ISBN 978-617-8571-19-1

© Інститут землекористування НААН України, 2025
The Institute of Land Management of National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine, 2025

Потапчук А.М.
здобувач
Хом'як І.В.
к.б.н.
Житомирський державний університет Імені Івана Франка
Житомир, Україна

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСЕЛИЩ ПРОЕКТОВАНОЇ ПАМ'ЯТКИ ПРИРОДИ «КРИНИЦЯ В ГАЄВИЧАХ»

Навколишнє середовище, в якому ми живемо, представляє собою складну ієрархічну систему, здатну до самоорганізації та саморегуляції. Це унеможливлює розв'язання проблеми дисбалансу шляхом індивідуальних зусиль або ізоляції окремого наслідку від конкретного антропогенного впливу.

Головні проблеми, пов'язані з викликаними антропогенними змінами в екосистемах різного масштабу. Наприклад, на Поліссі більш критичним є не підвищення температури як таке, а явище ксерофітизації, викликане змінами клімату. Це призводить до порушення температурного режиму та нерівномірності опадів. У результаті дощі стають рідшими, але сильними й часто руйнівними, що виходять за межі поглинальної здатності природних екосистем. Частини зимових відлиг не дають підстав і болотам насититися вологою взимку, тоді як літня спека швидко випаровує залишки вологи між зливами. Це підсилює процес ксерофітизації, який дедалі більше впливає на екосистему, виробляючи підземні води основним джерелом живлення річок [1].

Проектована пам'ятка природи місцевого значення «Криниця в Гаєвичах» розташована в Овруцькій міській об'єднаній територіальній громаді Житомирської області (раніше – Овруцький район), на відстані 2 км на північ від села Покалів. Вона займає площу близько 20 га у верхів'ях лівої притоки річки Полохачівки [4]. Ця територія відіграє ключову роль у збереженні місцевого гідрологічного режиму, а також у підтримці популяцій рідкісних видів флори та фауни [5]. Крім того, джерело має велике значення як база для наукових досліджень і здійснення екологічного моніторингу. Завдяки своїм унікальним природним умовам, вона також приваблює туристів та місцевих жителів.

Оселища належать до трьох видів: лісова, лучна та прибережна. Територія заказника відзначається значним фітоценотичним різноманіттям [2]. Тут виявлено 13 класів, 16 порядків, 20 союзів, 26 асоціацій, а також одне безрангове угруповання відповідного рівня. Це різноманіття є основою для підтримки стабільного екологічного балансу та збереження місцевих екосистем. Завдяки цьому багатству рослинних угруповань, заказник стає важливим об'єктом для досліджень і моніторингу змін біорізноманіття в умовах антропогенного впливу. Із них до раритетних списків 4 резолюції Бернської конвенції

Природно-ресурсний потенціал території, запропонованої для збереження та створення пам'ятки природи, невисокий з точки зору можливостей господарського використання. Ці землі мають обмежену цінність для ведення сільського господарства, а лісові масиви, розташовані переважно на заболочених ділянках, малопридатні для лісопромислового комплексу через низьку

продуктивність насаджень. Лише ділянки середньостиглого лісу поблизу природного джерела і зони відпочинку мають певну цінність з погляду рекреаційного використання та збереження природи. Попри це, територія має важливе значення завдяки екосистемним послугам, які вона забезпечує для збереження природного середовища. Основною особливістю проектованої памятки є криниця, розташована на одному з природних джерел, яка слугує не тільки об'єктом для відпочинку, але й має сакральне значення для місцевих жителів. Це джерело пов'язане з численними місцевими легендами, віруваннями і релігійними ритуалами, що підкреслює його культурну цінність і значущість у соціально-економічному житті громади [3].

Список використаних джерел

1. Гарбар О. В., Весельська Е. В., Хом'як І. В., Гарбар Д. А. Просторово-часові зміни структури земельного покриву Словечансько-Овруцького кряжу. *Український журнал природничих* наук. 2024. № 7. с. 197-209.
2. Козин М.С., Хом'як І.В. Синтаксономічна та екосозологічна характеристика природного джерела «Кам'яний брід». *Сталий розвиток країни в рамках Європейської інтеграції:* тези Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених. Житомир: ЖДТУ, 2021. С. 104.
3. Хом'як І. В., Василенко О. М., Кутковець В. А. Рекреаційний та природоохоронний потенціал природних джерел Словечансько-Овручського кряжу. Туризм. *Географія. Екологія: інновації, освіта, бізнес*. Житомир : Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка, 2024. С. 105-108.
4. Хом'як І.В., Козин М.С., Коцюба І.Ю., Василенко О.М., Власенко Р.П. Обґрунтування необхідності охорони витоків малих річок на прикладі Словечансько-Овруцького кряжу. *Екологічні науки*. 2022. № 1 (40). С 28-32.
5. Хом'як І.В., Коцюба І.Ю., Козин М.С., Василенко О.М., Гарбар Д.А. Перспективи дистанційного дослідження запасів підземних вод Словечансько-Овруцького кряжу. *Екологічні науки*. 2023. № 2(47). С. 217-221.

Habitat characteristics of the designed natural monument "Krynytsia in Hayevychi"

Abstract. *The designed monument is located in the Ovrutskyi urban united territorial community of Zhytomyr region. Its habitats belong to 13 classes, 16 orders, 20 unions, 26 associations according to the Brown Blanke classification. This diversity is the basis for maintaining a stable ecological balance and preserving local ecosystems. Due to this wealth of plant communities, the reserve becomes an important object for research and monitoring of changes in biodiversity under anthropogenic influence.*